

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

ПЕТАР ЛУБАРДА
(1907 - 1974)

Каталог изложбе

НОВИ САД, 2007

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

КАТАЛОЗИ ИЗЛОЖБИ

139

АУТОРИ КАТАЛОГА И ИЗЛОЖБЕ

Ксенија Шуловић и Оливера Михајловић

Библиотека Матице српске приредила је изложбу поводом 100 година од рођења сликара Петра Лубарде. Изложба је отворена од 27. новембра до 16. децембра 2007. године у витринама испред свечане сале Матице српске, а коришћена је грађа из збирки Библиотеке Матице српске. Испод сваке каталожке јединице уписане су сигнатуре.

Млади Лубарда прешао је пут од Ловћена до Париза. Између Дерена и Сутена лежи пејзаж његовог раног доба. Пикасо, тајни метроном његових ритмова, био је дубоко затворен у њему.

Најпре је боја сређена око егзактног скелета цртежа. Пејзажи, мртве природе и људи били су тамни, драматични валери. Потом су боје постале светлије, цртеж се променио у експресивно, угасио се наративни детаљ. Касније су доминирали колористичка игра и ритам облика. Брегови, небо и живо биће постали су повод за арабеску. Обале предметног напуштене су, а у сређеном ткиву боја и облика остао је костур рибе, силуета бика, срп месеца – последњи знаци напуштене и доживљене предуметности. Управо у то време уметник, ново освојеним средствима, опет почиње да гради. Велика композиција слике са динамичним масама, визија успомена између јучерашњице и сутрашњице. Прво битка на Вучјем долу, затим Бој на Косову.

Ото Бихаљи-Мерин, 1956

Планине његове живе животом шареним, узрујаним и кликтавим. Откуда та опојност, тај занос, тај мирис, то јарко буктаво зрачење? Јесу ли планине земље такве? Зар планине живе помамним животом боја, зар оне дрхте, стрепе, ликују? Зар планине нису неке позоришне кулисе или неке геометријске и драгуљарске игарије? (...) Оне су у свести и потсвести Лубарди, оно што су и историјски: величанствено уточиште слободе људске, те свечовечанске распеваности коју сликар вазда мора да осећа баш у бојама. Лубардина планина носи у својој омамљујућој суштини тај распевани крик слободе, од кога се поколења опијају. А кад помислимо, кад упоредимо црногорско кликтаво камење са Алпима (која су толико сликара, од Тернера надаље до Ходлера, узнела у орканске висове судбине и у надахнућа смирена) – збиља морамо себи рећи: има у тим брдима нешто друго, нека страст коју не дају суморни и уморни

камени горостаса Алпа. Црногорски камен – одгонетнуо га је Лубарда – није бескрајан, није то масив за масивом, већ су то крици и кликтаји и дозивања у небо. Све је то преливање камена у небо и неба у камен!

Станислав Винавер, 1951

И Г. Лубарда је никао из катунске нахије, и то врло карактеристичан и оригиналан. Крш црногорски је пре свега светлосна лепота. Јака засићена светлост, као и јака осенченост, то је као чиста боја. А чиста боја уравњује моделисаност. Шта ћемо, међутим, са пределом црногорским без моделисаности? Велики је задатак, и технички и унутрашњи, сагледати тоналности, и кроз њих вратити моделисаност. Г. Лубарда ради са тим сложеним проблемом, безмало скроз апстрактним, и зато слика предео без народних сцена, без људи и животиња. Овај сликар, буквално говорећи, има влажно, мирно око висинских птица, које гледају да би нашле и узеле. Г. Лубарда види не само оштро и строго, него гледа са нагоном да покори. У том сликару има много воље за моћју. Резачким зраком из чудних очију својих он разгребава боју природну и боју палете, и тражи у тону тон, у колоритном тону симболични тон. Он хоће да надвлада природу у име тога што зна сликати баш природу. Његов предео зато стоји пред нама изазван, раздражен и агресиван, али освојен и савладан, као добро зауздан млад коњ. Црна Гора, која није досада много сликана, испада као лична снага Г. Лубарде.

Исидора Секулић, 1938

За црногорско ликовно стваралаштво Лубарда је учинио много и својим сликарским дјелом и својом акцијом. Био је међу оснивачима прве умјетничке школе у Црној Гори, међу оснивачима Удружења ликовних умјетника Црне Горе; његове изложбе биле су међаши њеног ликовног развоја. Године 1951. у Београду је изложио радове који су значили не само високи умјетнички домет и овјековјечене црногорског пејзажа, рата и обнове, него и врхунски домет слободног врхунског стваралаштва, путоказ за генерације стваралаца. (...)

Лубардино дјело од Цетиња, Титограда и Београда, преко Париза, Лондона, Сао Паола, Токија и Њу Делхија градило је путеве људског разумијевања и мира међу народима. Запамтио је Балкански и Први свјетски рат, био је свједок страхаота Другог свјетског рата, знао је праву цијену мира и разумијевања, цијену дубоке људске хуманости – као умјетник одужио се, својим сликама битака, историји црногорског и других југословенских народа.

Олга Перовић, 1968

Уметнички опус Петра Лубарде обележен је јединственим, индивидуалним печатом. Међутим, разликујемо у његовом развоју неколико одређених фаза које бисмо могли поделити на две предратне, једну прелазну и две послератне фазе. Најстарија се одвија између 1927. и 1936. године, кад млади сликар углавном живи и ради у Паризу настојећи да савлада занат упознавањем дела великих класика у Лувру. Његове теме су обичне – париски мотиви, мртва природа, цвеће, понека фигура – узете из свакодневног живота, али подређене унутрашњој транспозицији. *Црвени пејзаж* (1927) или *Мртва природа* (1927) сликани су валерски, у тамном црвеномрком тоналитету, оживљени сивом патином осветљених места. Што се тиче форме предмета, она је наглашена линијом, али је дата без сувишних детаља. Сличан поступак јавља се и по Лубардином повратку у Београд 1932. године, уз јаче везивање за природу. Поред драмски интонираних црногорских предела, сад се јавља и портрет, у виду снажних ликова из народа као *Црногорац* (1933) или *Шунтар* (1936). У ствари, већ сад је присутна тежња уметника да се приказани мотив емоционално превазиђе.

Станислав Живковић, 2004

Његов "Косовски бој" на први поглед даје утисак разуздане несређености, произвољности и комплексе сликарског изражавања. То обележје изражава његов темпераменат и латентно потенцира елементе линије, боје и површину слике. Он избегава литерарни мотив и помоћу својих сазнајних искустава држи нас у размишљању о предметној одређености тог мотива који је за нас био само фолклорна творевина и наш национални понос. Лубарда хоће сликарски да нас импресионира не апстрактним линијама и бојама већ утиском. Та жеља захтева и одређена средства. То су симболи. Као кондензовани и далеки асоцијативни отејај једне идеје, симболи не могу да остану у индивидуалном моменту у фабуларној одређености; они захтевају асоцијативне комплексе које посматрачева имагинација емоционално доживљава и везује за посматрачеву, не произвољност, већ одређену конкретну реализацију садржаја. (...) Зато у овој слици, човечији лик није литерарно сигуран. Ту нема ни Југовића, ни Лазара, ни Обилића, ни Мурата, ни Срба, ни Турака. Човек са одређеном физиономијом је потпуно изгубљен; то су маске, неодређене контуре покрета, изобличени ставови.

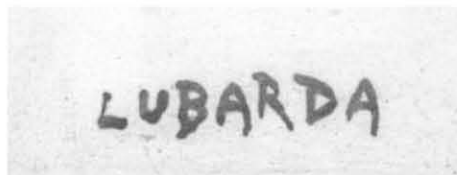
Милан Јовановић и Лазар Трифуновић, 1954

Ако је Лубарда у периоду између два рата био један од најистакнутијих бораца младе и динамичне авангарде, - која је српско сликарство коначно спасла периферних метастаза минхенизма, - он је после овога рата одиграо улогу аниматора у ликовним врењима и поларизацијама. Његова прва послератна изложба била је обрачун са разним "пуританским", конзервативним идејама које су тада завладале нашом уметношћу. Ликовном прагматизму и помпијерству, он је – обелодањујући сасвим друкчији морал, сасвим друкчији processus spirituel задао последње, најснажније ударце. Са својим једномишљеницима рушио је брану новог конформизма скривеног у теорији и пракси "социјалистичког реализма". Од тога тренутка потекле су мисли, усијале се страсти. Температура ликовног стварања достигла је степен кључања: чињеница коју треба нарочито истаћи јер је умногоме Лубардина заслуга. Хроничар мора да је забележи, а историчар да оцени. Лубарда је свој таленат ставио у службу даљег развоја нашег сликарства. Он је допринео да уметничка личност поврати своје право и остане даље први чинилац у хијерархији естетских вредности, основни критеријум у процењивању уметничког дела. Концепција је само један њен елемент. Снага је њено мерило.

Миодраг Б. Протић, 1956

Лубарда је имао несвакидашњи развојни пут. Од раних дана показивао је наклоност према цртању. Поред блиског рођака који му је као наставник био од помоћи, у гимназији му је уметност предавао човек руског порекла који је запазио дар младог ученика. Савети које је добијао од свог педагога, многобројне поуке које су га упутиле у тајне стварања, били су одлучујући да се упути у тајне сликарске вештине. Сматра се да појава Лубарде као уметника датира управо тада, тачније 1925. када се на излагачкој сцени први пут појавио самосталном изложбом.

Синиша Ковачевић, 2007

ДЕЛА

1. Uzor u umetnosti je tendencija ili nemoć : trenutak susreta s Petrom Lubardom. U : Index. - God. 8, br. 99 (1965), str. 7.
II III 1599
2. Umjetnik ne izmišlja / Petar Lubarda. U: Lakše bi se živjelo ako bi se praštalo / Slobodan Vuković. - Podgorica : Kulturno-prosvjetna zajednica, 2001. - (Biblioteka Svjedočanstva). - Str. 28-39.
II 444873

РЕПРОДУКЦИЈЕ ЛУБАРДИНИХ ДЕЛА

3. *Аутопортрет*, уље на платну
4. *Носач*, уље на платну
5. *Ловћен*, пастел
6. *Нарови*, уље на платну
7. *Мотив из Бразила*, уље на платну
8. *Море*, уље на платну
9. *Мртва природа*, уље на платну
10. *Мотив из Улциња*, уље на картону
11. *Груда*, уље на платну
12. *Дечак са лађе*, уље на платну
13. *Црногорско приморје*, уље на платну
14. *Предео из Будве*, уље на платну
15. *Предео из Руме*, уље на платну

16. *Предео с Каменим мостом*, уље на платну
17. *Ријека Црнојевића*, уље на платну
18. *Црногорац*, уље на платну

Косовски бој, уље на платну

19. *Мртва природа са белом чинијом*, уље на платну
20. *Мртва природа са арматуром*, уље на платну
21. *После битке*, уље на платну
22. *Поглед на Бар*, уље на платну
23. *Рањени Турчин*, уље на платну
24. *Косовски бој*, уље на платну
25. *Медитеран*, уље на кашираном платну
26. *Шиттар*, уље на платну
27. *Корида*, уље на платну
28. *Октопод*, уље на платну
29. *Безлични строј*, уље на платну
30. *Коњи*, уље на платну
31. *Бока Которска*, уље на платну

КАТАЛОЗИ ИЗЛОЖБИ ЛУБАРДИНИХ СЛИКА

32. Изложба слика Петра Лубарде, 1 мај - 1 јун 1951, Уметничка галерија УЛУС, Београд / [организација и поставка изложбе Стојан Н. Војводић ; фотографије Д. Михајловић]. - [Београд : УЛУС], 1951 (Београд : Култура). - [40] стр.
УК II 4203

Нарови, уље на платну

33. Petar Lubarda : 1951-1961 : Galerija Kulturnog centra Beograda, 29. avgust - 15. septembar 1961 / [urednik kataloga Stanislav Živković]. - Beograd : Galerija kulturnog centra, 1961 (Beograd : Novi dani). - [12] str.
УК II 3495
34. Лубарда : слики подарени на град Скопје : [Работнички дом - Универзитет Скопје, 22. X - 31. X 1963, Изложбен салон]. - [С. л. : с. н., 1963] ([С. л. : с. н.]). - [11] стр.
УК II 1522
35. Lubarda : retrospektivna izložba slika 1927-1967 : Muzej savremene umetnosti Beograd maj-jun 1967. / [katalog Dragoslav Đorđević]. - Beograd : Muzej savremene umetnosti, 1967 (Beograd : Kultura). - [68] str.
УК III 1930

36. Kragujevac 1941 : Galerija kulturnog centra Beograda, 1968 / [katalog uredila Ljiljana Stojanović : fotografije Ivo Eterović, Hristifor Nastasić]. - Beograd : Galerija Kulturnog centra, 1968 (Beograd : Privredni pregled). - [10] str.

УК III 1672

37. Lubarda : Umjetnički paviljon, Titograd, 8.-18. VII 1968. / [katalog opremio Aleksandar Prijić / prevod na francuski Desa Paunović ; fotografije Jovo Marić]. - Titograd : Moderna galerija, 1968 (Titograd : Grafički zavod). - [20] str.

УК II 1650

Мртва природа са белом чинијом, уље на платну

38. Петар Лубарда = Petar Lubarda : Галерија Српске академије наука и уметности, 1969 / [превод Жана Миловановић, Добрила Стошић]. - Београд : Српска академија наука и уметности, 1969 (Београд : Привредни преглед). - 141 стр.

УК III 332

39. Петар Лубарда : Дом културе "Олга Петров" у Опову и Народни музеј Београд / [каталогски подаци и поставка изложбе Н. Кусовац ; фотографије Б. Лукић ; одговорни уредник Велибор Стефановић]. - Опово : Дом културе "Олга Петров", 1969 (Београд : Привредни преглед). - 13 стр., [6] стр.

УК III 1880

40. Petar Lubarda : Likovna galerija Kulturnog centra Beograda. - Beograd : Kulturni centar, 1971 (Beograd : Škola za industrijsko oblikovanje). - [12] str.

УК II 3245

41. Петар Лубарда : (1907-1974) : (комеморативна изложба на слики и цртежи) Изложбени салон на Домот на ЈНА, Скопје 7-26.В.1974. г. - [Скопје : Изложбен салон на Домот на ЈНА], 1974. - [6] стр.
УК II 3803
42. Мило Милуновић, Петар Лубарда, Ристо Стијовић : из фондова Народног музеја у Београду : Модерна галерија, јул 1975. / [изложбу организују, у оквиру међурепубличке сарадње, Културни центар у Будви и Народног музеј у Београду ; избор и поставка изложбе Миодраг Коларић, Мирослав Лукетић]. - Будва : Културни центар, 1975 (Цетиње : Обод). - [16] стр.
УК II 4443

Црногорац, уље на платну

43. Lubarda : Sarajevo, mart-april 1978. / [autori izložbe Mladen Lompar, Milan Marović ; organizatori izložbe Festival malih i eksperimentalnih scena Jugoslavije - Sarajevo [i] Umjetnički muzej SR Crne Gore - Cetinje [i] Collegium artisticum]. - [Cetinje : Muzeji], 1978. - [172] str.
УК II 3035
44. Бијелић : (1884-1964). Lubarda : (1907-1974) : Muzej savremene umetnosti, [Beograd] jul-septembar 1984. / [katalog Ješa Denegri, Dragoslav Đorđević]. - [Beograd : Muzej savremene umetnosti, 1984] (Beograd : Srboštampa). - [16] str.
УК III 2858

45. Podgorica u djelima slikara : Dvorac Petrovića, Podgorica, Kruševac, jun 2000. g. / [predgovor Dušan Ičević]. - [Podgorica] : Centar savremene umjetnosti Crne Gore, 2000. - 1 presavitak ([6] str.)
УК IV 1156
46. Петар Лубарда : (1907-1974) : Галерија ликовне уметности поклон збирка Рајка Мамузића, 8.- 20. септембар 2007. / [уредник Лазар Марковић ; текст Здравко Вучинић]. - Нови Сад : Галерија ликовне уметности поклон збирка Рајка Мамузића, 2007 (Нови Сад : Стојков). - 27 стр.
УК II 9459

ЛИТЕРАТУРА

47. Проблем оригиналног и национални патос / Милан Јовановић, Лазар Трифуновић. – У : Књижевне новине. – Год. 7, бр. 40 (14. октобар 1954), стр. 7
II Фол 537
48. Petar Lubarda / Miodrag B. Protić. У : Savremenici / Miodrag B. Protić. - Beograd : Nolit, 1955. - Str.118-142.
III 19162
49. Петар Лубарда. - Београд : [б. и.], 1961. - Стр.78-86 : илустр ; 24 цм.
П.о.: Глас 252, књ. 1, Одељење за ликовну и музичку уметност Српске академије наука и уметности.
III 99746
50. Предела Петра Лубарде / Исидора Секулић. У : Теме / Исидора Секулић. - Нови Сад : Матица српска, 1962. - (Сабрана дела Исидоре Секулић ; књ. 10). - Стр. 174-177.
II 20630/10
51. Петар Лубарда. - Београд : Просвета, 1964 (Београд : Београдски графички завод). - 19 стр.
II 26497

52. Петар Лубарда / Светислав Живковић. - Београд : Српска академија наука и уметности, 1981 (Београд : "Радиша Тимотић"). - Стр. 45-50, [3] стр. с таблама : илустр. ; 24 цм. - (Галерија / Српска академија наука и уметности ; књ. 38)
 III 402940
53. Белешке о сликарству Петра Лубарде / Лазар Трифуновић. У : Од импресионизма до енформела / Лазар Трифуновић. - Београд : Нолит, 1982. - Стр. 55-73.
 II 26497

Море, уље на шатну

54. О Петру Лубарди / Милан Коњовић. У : Ликови Милана Коњовића / Миро Вуксановић. - Нови Сад : Књижевна заједница Новог Сада, 1991. - (Едиција Нови Сад ; књ. 199). - Стр. 35.
 III 407497
55. Petar Lubarda u pedesetim godinama / Ješa Denegri. У : Pedesete: teme srpske umetnosti / Ješa Denegri. - Novi Sad : Svetovi, 1993. - (Biblioteka Svetovi). - Str. 58-67.
 I 9624
56. Lubarda danas / Dimitrije Bašičević Mangelos. У : Ogledi / Dimitrije Mića Bašičević. - Novi Sad : V. Bašičević ; [Beograd] : Biblioteka grada Beograda, 1996. - Str. 113-117.
 II 426592
57. Petar Lubarda / Bratislav Ljubišić. У : Plava linija trajanja / Bratislav Ljubišić. - Beograd : S. Mašić, 1997. - (Nova ; 124). - Str. 44-46.
 I 41877

58. Petar Lubarda / Olga Perović. U: Ogleđi, kritike / Olga Perović. - Podgorica : Centar savremene umjetnosti Crne Gore : Galerija "Most", 1997. - (Edicija Crnogorska likovna kritika Centra savremene umjetnosti Crne Gore). - Str. 141-161.
III 419743
59. Сликарско дело Петра Лубарде / Стојан Трумић. У : Есеји о војвођанским сликарима и други есеји / Стојан Трумић. - Панчево : Заједница књижевника Панчева, 1997. - (Библиотека Осветљења ; књ. 007). - Стр. 142-145.
II 442011
60. Лубарда / Миро Вуксановић. У : Семолъ гора / Миро Вуксановић. - Београд : Просвета, 2000. - (Савремена проза 2000). - Стр. 216.
II 440752
61. Lubarda i Kragujevac / Živko Brković. U : Kritička analekta / Živko Brković. - Beograd : Ž. Brković, 2002. - Str. 61-63.
III 433378
62. Нова етапа препознавања / Јасна Јованов. - Приказ књиге: Олга Перовић: Лубарда, Подгорица, 2004. У : Дневник. - Год. 62, бр. 20722 (18. окт. 2004), стр. 16.
II Фол 514
63. Лубарда / [текстови] Станислав Живковић, [Олга Перовић, Ђорђе Кадијевић] ; [слајдови и фотографије Душан Милијић, Миодраг Ђорђевић и Небојша Борић]. - Београд : Радионица душе, 2004 (Земун : Бирограф). - 227 стр.
IV 24537
64. Lubarda : Kosovski boj / napisao Oto Bihalji-Merin. - Beograd : "Jugoslavija", 1956 (Ljubljana : Ljudska pravica). - 15 str.
IV 3398
65. [Petar Lubarda] / Ognjen Radulović. U : Vrhovi savremene crnogorske umjetnosti / Ognjen Radulović - Podgorica : Centar savremene umjetnosti, 2004. – Str. 12-15.
IV 24465

66. О делу Петра Лубарде. У: Лубарда / [текстови] Станислав Живковић, [Олга Перовић, Ђорђе Кадијевић]. - Београд : Радионица душе, 2004. - Стр. 49-59.
IV 24537
67. Преломне године - Задарска група - Изложба Петра Лубарде / Станислав Живковић. У : Српско сликарство XX века / Станислав Живковић. - Нови Сад : Матица српска, 2005. - Стр. 93-111.
IV 24984
68. Маестралне цртачке белешке / Андреј Тишма. - Приказ изложбе Петра Лубарде у Малом ликовном салону у Новом Саду. У : Дневник. - Год. 65, бр. 21609 (10. април 2007), стр. 13.
II Фол 514
69. Crteži začetnika modernizma / D. Garić ; foto M. Reš. - fotogr. - Prikaz izložbe Petra Lubarde. U : Građanski list. - God. 7, br. 2299 (2. april 2007), str. 11.
II Фол 2030
70. Феномен Петар Лубарда / Синиша Ковачевић. - Приказ изложбе Петра Лубарде у галерији Поклон збирке Рајка Мамузића. У : Дневник. - Год. 65, бр. 21764 (14. септ. 2007), стр. 12.
II Фол 514

ФОТОГРАФИЈЕ

71. Петар Лубарда
72. Марија и Ђуро Лубарда, сликарски родитељи
73. Породица Лубарда
74. Петар Лубарда у атељеу
75. Петар Лубарда и Станислав Живковић

ПЕТАР ЛУБАРДА
1907 - 1974

Издавач

Библиотека Матице српске
Нови Сад
Матице српске 1

Уредник

Миро Вуксановић

Аутори Каталога

Ксенија Шуловић и Оливера Михајловић

Припрема

Ксенија Шуловић
Оливера Михајловић

Умножавање

Миранда Антић

Повез

Милорад Родић

Тираж

50 примерака